

Покутська тобівка

Романа Кобальчинська

У Національному центрі народної культури “Музей Івана Гончара” у серпні цього року з успіхом пройшла персональна виставка народної майстрині Любові Маковійчук-Гумен, де було представлено колекцію з художньої обробки шкіри Національного музею народної архітектури та побуту України. Це чоловічі та жіночі торбини-“тобівки”, пояси-“череси”, постолі, кептарі, “мошонки”-торбинки, кожухи, які свідчать про високий мистецький рівень цього виду мистецтва в XIX – на початку XX ст. Музейна збірка з цього виду народного мистецтва відзначається багатим асортиментом, оригінальними формами, витонченістю оздоблення.

Крім цього, на виставці експонувалися вироби майстрині, що зберігаються у фондах Коломийського музею народного мистецтва Гуцульщини та Покуття.

У виставковій залі глядачі познайомилися із багатограним талантом художниці, з її баченням краси, українською народною мудрістю, традицією і любов'ю, якими завжди наповнені твори народних майстрів.

Люба Гумен народилася у чарівному покутському селі Попельники, що розташоване на лівому березі Черемошу на Снятинщині.

Один з респондентів у Попельниках розповів мені легенду про золоту птаху “потетко”, що літає і “ронить золотеє пірце” на хати. На котру хату впаде, там майстер вдатний вродиться до якогось ремесла. Впало “золоте пірце” на оселю Маковійчуків, де вродилася кароока дівчинка з даром до оздобу шкіри, до “вбері” покутської.

Тут вона закінчила школу з відзнакою і в 1977 році стала студенткою Косівського технікуму народних художніх промислів ім. В. Касіяна, відділу художньої обробки шкіри. Її вчителями були відомі гуцульські майстрині – М. Вінтоняк, І. Микланщук, Р. Довганюк, Ж. Капінус, К. Прошук.

Після закінчення технікуму Л. Гумен працювала в Чернівецькому художньо-виробничому комбінаті художником з обробки шкіри.

Великий вплив під час її становлення як майстра мали твори відомої художниці, заслуженої майстрині народної творчості Ніни Косаревої, яка була членом художньої ради фонду.

Основним джерелом натхнення стало традиційне середовище, історія, звичаї та культура рідного краю. А насамперед – рідне село та родина – тато і бабця.

Під час храмових свят у Попельниках на односельчанах ваблять вишуканою красою рідних орнаментів кептарі, тобівки, ремені чоловічі – “череси” і жіночі – “букурійки”. Руки молодій майстрині тягнуться до тонкої овечої та телячої шкіри (“голиці”, “опойку”), і народжується власний стилізований геометричний орнамент: трикутники, зубці, “кучері”, якими оздоблює вона сучасні комплекти одягу, торбини – “тобівки”, кожухи, кептарі, пояси.

У пошуках особистого почерку вона старанно вивчає досвід попередників, зустрічається з багатьма відомими майстрами із Косова, Кут, вчиться в них, працює у фондах багатьох музеїв, спілкується з мистецтвознавцями та етнографами.

А ще Люба зібрала зі Снятинщини, із сіл Княже, Джурів, Попельники колекцію виробів традиційних народних промислів Покуття: одяг,

ткацтво, кераміку та вироби із шкіри. Старанно вивчала орнаментику рідного краю.

За натурою вона – енергійна, наполеглива, з невичерпною творчою фантазією і постійним пошуком свого підходу до матеріалу. Невтомна і напружена праця стала основою успіху, що прийшов до майстрині. Її вироби експонуються на багатьох виставках, їх закупають до своїх фондів музеї. Самобутність і цінність робіт народної майстрині полягає в переосмисленні та вдалій, тактовній стилізації народних традицій.

На виставці одразу привертають увагу оригінальні, різні за розмірами, кольором та орнаментом сумки – “тобівки”. Невиблаглива традиційна форма із

дає старі вироби в колекціях музеїв. Мрію кожну свою тобівку зробити так, аби вона довго слугувала і красувалася в руках кожної жінки, дівчини”.

Створюючи оригінальні кептарі, кожушки, художниця використовує сап'ян, шкіру, металеві капслі, “бовтиці”, “кутаси”, “дармовиси”, “кучері”, “зубці”, “вуса”, “жебки”, “богородиці” – традиційні елементи декору національного одягу Покуття і Гуцульщини.

Цікавими є й пошуки майстрині у створенні нових моделей сучасного одягу із шкіри та замші. Прикладом може бути жіночий комплект “Вишневий”, що складається із спідниці та кептарика, оздоблених делікатним рослинним орнаментом та кольором тонованої золотисто-вишневої шкіри.

Серед експонованих робіт привертають увагу чоловічі й жіночі пояси. Здавна ремінь був частиною народного одягу, а на Прикарпатті вони особливі, багато орнаментовані. “Черес – ремінь, зроблений добрим

майстром, колись давно коштував дорого.

*Продав неньо білі стрижки,
Купив черес на дві пряжки.*

*Ремінь – то гонір і гордість
газди”, – оповідав батько пані Люби, пан Микола Маковійчук.*

Любині пояси-“череси” багато оздоблені металевими каплями, пряжками та тисненням, жіночі й дівочі “букурійки” – “писані” та мережані, з вирізаними ажурними орнаментами “в косицю”, “в зубці”, з тисненням “в окрес”, “зірничку”.

Особливу увагу жінок та дівчат привертають “мошонки” – торбинки-косметички, які мають вигляд невеличкої калитки, стягнутої у верхній частині ремінцем. У цих виробках майстриня вдало використала старовинні орнаменти й оздобу.

заокругленими кутами чудово узгоджується зі спокійними дрібноузорними геометричними орнаментами (“Писанка”, “Весняне сонце”, “Покутська тобівка”).

“Які вони файні і різні! – спалахують очі, мов зірки, коли Люба Михайлівна перегля-

На виставці демонструється серія картин, над якими авторка працює вже багато років. Глядачі захоплено оглядають картини, панно із шкіри: “Ніч на Йвана Купала”, “Боже, Україну храни”, “Козацькі мотиви”.

Всі вироби Любові Маковійчук-Гумен мало тиражовані, багато з них унікальні.

мистецтва, тут взірці народного покутського вбрання, гончарство, вироби з дерева, шкіри, ткацтво. Це світ Люби Маковійчук-Гумен – чудовий світ народного мистецтва, який надихає майстриню на творчість.

Любов Миколаївна відчинила двері своєї майстерні для дітей односельчан, які залюбки освоюють таємниці народного мистецтва, зокрема виробів із шкіри.

Зацікавлюють глядачів і сувенірні вироби – кулони-обереги, писанки, косметички, які оздоблюють традиційні покутські орнаменти – “дужки”, “пшенички”, “слізки” та інші.

Зараз майстриня проживає в рідних Попельниках. Її оселя – справжній музей народного

Цьогорічна виставка засвідчила, що талановита майстриня сповнена енергії, творчих задумів і ще довго буде захоплювати нас своїми творами.

Духовне і земне.

Виставка творів Ольги Денисюк

